

Rachid Benhammou

Zo moeilijk is het niet

In het begin zag ik dit als een gewone baan. Een klus. Een project van anderen, waar ik mijn bijdrage aan mocht leveren. Maar toen ik bezig was met het organiseren van de selectiedagen, merkte ik dat ik steeds meer persoonlijk betrokken raakte. De verhalen van de spelersgroep én de verhalen die schrijver Rodaan Al Galidi in het boek beschrijft, brachten mij terug naar mijn tijd in het azc. Ik besepte dat ik niet zomaar aan een project werkte. Ik werkte aan mijn eigen project.'

Deze woorden sprak Seeryz Jالبout uit tijdens een debat eind oktober 2019 in Theater Zuidplein in Rotterdam in het kader van de voorstelling *Hoe ik talent voor het leven kreeg*. Seeryz, ooit zelf gevlucht voor de verschrikkingen in Syrië, werkt als productieassistent bij theaterorganisatie WAT WE DOEN van regisseur Floris van Delft. Aangesteld om statushouders te werven voor de voorstelling. Het debat was bedoeld om professionals, ervaringsdeskundigen én publiek met de organisatie en elkaar van gedachten te laten wisselen over hoe kunst en cultuur het best gebruikt kunnen worden om impact te krijgen, en hoe je dat op een ethische manier doet.

Onlangs is *Hoe ik talent voor het leven kreeg* in première gegaan en momenteel reist het door het land. Het meereizend verdiepingsprogramma *De Expeditie* bevat onder andere debatten, netwerkbijeenkomsten en workshops. Het brengt mensen uit het azc, statushouders, ondernemers, theaterliefhebbers, vrijwilligers en andere geïnteresseerden samen om in gesprek te gaan over de vraag: hoe vangen we mensen op een menselijke manier op? En wat is dat dan, 'menselijk'?

De straat opgaan

Rodaan al Galidi schreef over de negen jaar die hij in een azc zat het veelgeprezen boek *Hoe ik talent voor het leven kreeg*. Een indringend en humoristisch verhaal over Semmier Kariem, die asiel aanvraagt in Nederland. Semmier droomt van een nieuw leven, maar het azc wordt voor hem een bijna magisch dorp waar hij eindelijk wacht. In de kleurrijke en indringende voorstelling komen theater, muziek en dans samen, waarbij naast de professionele cast 175 statushouders uit verschillende steden op het toneel staan en dit bijzondere verhaal van Al Galidi vertellen.

Al jaren roept men als een dolende in het donker dat de afstand van de gesubsidieerde cultuur tot de volle breedte van de Nederlandse bevolking te groot is en dat er radicaal iets moet veranderen. Dat iedereen zich voldoende gerepresenteerd en gehoord moet voelen. Je struikelt als het ware over de vele bijeenkomsten, conferenties en gesprekken, georganiseerd om inclusiviteit en culturele diversiteit binnen de cultuursector te realiseren. Maar is er in de afgelopen twintig jaar daadwerkelijk iets veranderd? Weinig. →

Al jaren roept men als een dolende in het donker dat de afstand van de gesubsidieerde cultuur tot de volle breedte van de Nederlandse bevolking te groot is en dat er radicaal iets moet veranderen

Repetitie *Hoe ik talent voor het leven kreeg*, producent: WATWE DOEN in samenwerking met ICK Amsterdam, George & Eran Producties, het Amsterdam Andalusisch Orkest en Theater de Meervaart, 2020. Fotografie: Mohammad Alzoabi

Inclusiviteit bereik je niet door er eindeloos over te praten of te schrijven. Het vraagt om een duidelijk eigen perspectief. En dat ontwikkel je, met alle respect, niet achter je pc of tijdens een conferentie, maar door de straat op te gaan en mensen te ontmoeten. Door te luisteren naar de verhalen, naar de behoeften en wensen van de mensen die je zo graag in je organisatie of in je zaal zou willen hebben. En door je in te leven. Eenieder heeft zijn of haar eigen verhaal. En eenieder wil zichzelf herkennen en zich identificeren met wat er op het toneel plaatsvindt. Verschillende groepen vragen daarom om een specifieke benadering, met een cultuuraanbod dat daarop aansluit.

Bergwandeling

Een voorbeeld van zo'n specifieke benadering is de aanpak van WATWE DOEN. Van Delft vergeleek de ontwikkeling van *Hoe ik talent voor het leven kreeg* eens met een lange bergwandeling. 'Je bent eerst aan het klimmen, zonder idee wat er achter die bergkam ligt. Als je boven komt heb je eindelijk weer uitzicht en ligt het vervolg van de route duidelijk in het volgende dal voor je. Zo ontdekten we in dit project elke keer ook weer een volgend stukje van de route: de samenwerking met partners, het schrijven van het script, het vormgeven van het team, het ontwikkelen van een verdieppingsprogramma, de selectiedagen voor de spelersgroepen, de repetities, de gesprekken en het onderzoek.'

Al deze elementen waren onderdeel van de wandeling. Een wandeling waarbij we hebben gelachen, genoten, zijn uitgedaagd en soms van koers zijn gewijzigd. Een reis waarbij we

Repetitie *Hoe ik talent voor het leven kreeg*, producent: WATWE DOEN in samenwerking met ICK Amsterdam, George & Eran Producties, het Amsterdam Andalusisch Orkest en Theater de Meervaart, 2020. Fotografie: Mohammad Alzoabi

ons ook steeds bewuster werden van de impact die dit project voor elkaar kan krijgen. Voor het publiek, maar ook voor alle betrokkenen. Het proces zette ons continu aan het denken en bracht ons vaak tot nieuwe perspectieven. En we werden regelmatig herinnerd aan het feit dat we met iets bijzonders bezig waren. De bezoeker dompelt zich onder in het andere perspectief en in de verhalen van vluchtelingen en asielzoekers. Tegelijkertijd krijgen de statushouders en bewoners van de azc's door mee te werken aan dit project meer inzicht in de Nederlandse samenleving en kunnen ze bouwen aan hun (lokale) netwerk. Zij draaien als volwaardige spelers mee in het proces en ontmoeten lokale organisaties en inwoners uit de omgeving van hun woonplaats, waardoor de afstand tot de Nederlandse maatschappij kleiner wordt en de asielzoeker, de statushouder en het azc onderdeel worden van het grotere geheel.

Poster *Hoe ik talent voor het leven kreeg*, producent: WATWE DOEN in samenwerking met ICK Amsterdam, George & Eran Producties, het Amsterdam Andalusisch Orkest en Theater de Meervaart, 2020. Vormgeving: Het Echte Werk

Terwijl overheid en culturele instellingen, na jaren, nog steeds over elkaar heen buitelen over de noodzaak van een diverse cultuursector, klinken de woorden van Seeryz nog steeds na in mijn hoofd. 'Ik werkte aan mijn eigen project.' Zo moeilijk is het echt niet, jongens. •

Meer informatie over het project is te vinden op www.talentvoorhetleven.nl

Rachid Benhamou is cultureel ondernemer, publicist en freelance journalist